

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

V. De vbiquitate Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

ex parte sua potest præsentari est Deo accidens adueniens, contra eius immutabilitatem, vel non est in eo eiusmodi potentia, ut præsentetur ubique. Non posse autem immutabilitatem esse actualem præsentiam in rebus, sed solum potentiam ad illam. Patet. primo: quia actualis hæc præsentia Dei in rebus eius ubique est, quam ab immutabilitate diuersam formaliter, & metaphysice scilicet, esse docuimus. Secundo: quia ubique, seu præsentia intima Dei in rebus hæc necessario, earumque præsentiam inuoluit.

5. Plura in argumento assumuntur non admodum certa, ut videbimus controuersæ de Scientia, ubi ostendimus in Deo non solum respectu actus, seu effectus extrinseci, sed intrinseci etiam veræ potestatis communis conceptum esse posse. Sed huius repugnantia, quod præsens, admissa. Respondet immutabilitatem esse actualem Dei præsentiam substantiæ, quatenus ex se est, ubique. Totum enim spatium possibile, quatenus ex se est, coæquat, imò excedit substantiam suam indiuisibilem, & intima præsentia, omnique spatio imaginario respondet, ut quæ, videbimus: licet, ut realis in loco, & rebus omnibus ubique eius sit, & loca, & res esse debeat in rebus. Est enim ubique, seu præsentia in loco, & rebus aliquid ex utroque, Dei nimirum præsentia intrinseca, & rebus earumque præsentis, & locis, constans. Deus ergo quidquid præsentia sit ex parte sua in id committit, quod ubique est, apponit, cum res, & loca sunt, ab æterno, & rebus omnino independentem habet. Sicut ad extrinsecam coexistentiam Dei cum rebus, res, earumque existentia requiritur: ita, ut sine hac esse non possit. At, quod Deus de suo ad tam coexistentiam conferre, ab æterno, atque omnino independentem ab illis habuit, habereque semper: nimirum suum actuale esse, & existentiam diuinam.

6. Dices tandem Immutabilitatem ita explicatam, & probatam Attributum, seu prædicatum proprium Dei non esse. Etenim si res spirituales, quod perfectiores sunt, eo maioris capacitatis, & potentie sunt ad præsentiam ampliorē, & ubi extensius, & expansius: ergo adeo perfectior esse potest, ut natura sua apta sit totum mundi spatium replere, ac proinde, & esse ubique: ergo & creatura immensa esse potest: atque adeo Immutabilitas non est speciale prædicatum, seu Attributum Dei. Consequenter vltima probatur: quia Immutabilitatem solum consequitur ubique, ut diximus, huiusque ostendimus, quæ, atque eam potentiam rei illius spiritualis existendi localiter, & præsentia conferretur ubique, ergo ea esset immutabilitas.

7. Consequenter omnes istosque ad vltimam admittit, quam multis de causis nego. Primo enim Immutabilitas non est potentia ad essendum præsentialem solum in toto mundo, qui de facto est, sed in omnibus mundis possibili. Secundo est actualis præsentia, seu præsentia Dei ex parte sua eis omnibus coexistenti præsentialem, cum ad hanc coexistentiam præsentiam aliam propriam, atque entitatem accidentariam aduenientem, ac super additam requirit, sed solum extensam sibi rerum, quibus ita coexistit præsentia. Tercio Immutabilitas, seu præsentia hæc Dei indiuisibilis est physice, &, ut dixi, etiam metaphysice: quaque, non solum totus Deus, sed tota etiam substantia Dei præsentia, & tota, & cuius spatium parti localiter coexistit. Nihil autem horum impossibile illa rei spiritualis admissa ad coexistentiam toti mundo. Non enim statim in aliqua possibili ad occupandum totum spatium possibile rerum omnium possibileum potentia admittenda est. Sed neque actualis præsentia substantialis rei illi identificata ad illud limitatum spatium mundi, sed solum potentia ad accidentalem præsentiam eius substantiam aduenientem. Neque eadem in diuisibilis præsentia, qua toti mundo, & singulis eius partibus præsentialem coexistit. Id enim solum diuina, atque e suo conceptu infinita præsentia substantialis Dei proprium est.

Q. V. A. S. T. I. O. V.

De Ubiquitate Dei.

RIPETITUR Deus in rebus omnibus esse secundum Patres, & fidem ab vniuersa Theologia dicitur, atque explicatur communiter cum Magistro in 1. d. 37. & cum S. Thom. 1. part. quæst. 8. art. 3. ex doctrina Gregorij homil. 8. in Ezechiel. scilicet per præsentiam, quæ communiter de Dei scientia intelligitur, quæ omnia quacumque temporis differentia absolute existentia, sibi pro illa præsentia Dei intelligitur licet enim præsentia hæc propria obiectorum sit, tamen, quæ ea videt, præsens eis dicitur esse: licet non in eodem loco præsentialem simul cum eis sit, sed loco ab eis longe distans: quare hic modus, quem Gregorius expressit illis verbis: *Deus ubique præsens est*, ad controuersiam de scientia Dei spectat, non ad præsens institutum. Secundus modus essendi Deum in rebus omnibus est per potentiam. Expressus item a Gregorio his verbis: *Omnia tangit, & uiuificat*, & ne hic quidem præsens mittitur est, sed controuersiam de omnipotentia, prouidentia, & monarchica gubernatione Dei, quibus cuncta producit, conseruat, prouidet, & gubernat. Tertius modus præsentis quætionis proprius essendi ubique Dei in rebus omnibus est per essentiam. Expressus item a Gregorio verbis hisce: *in eorum scriptis est, & ubi vult*. Nempe per essentiam sue intimam per omnia creata penetrationem, atque indistantiam localem, & qualem cum ipsis penetrationem.

CERTAMEN I.

Erroribus contra Ubiquitatem Dei relatis ea dogmaticè stabilium.

CONTRA postremum hunc modum essendi in rebus omnibus, & singulis ubique præsentialem per entitatem suam totum Deum errant, primo, qui Deum corporea mole constantem docuerunt, ut Anthropomorphitæ, contra quos d. 5. ut enim sapienter Nazian. Orat. 34. 2. de Theolog. ex eo, quod ubique natura sua totus Deus sit, euidenter infertur illam corporeum non esse. Ratio est in promptu: quia, cum corporis præsentia naturalis sit, ut pars corporis parti spatij, partique spatij alteri pars alia corporis respondeat, implicat natura sua corpus ubique totum esse. Sed ex his etiam, qui Deum spiritum esse rectè iudicant Deum ubique entitatem, & præsentia locali sua esse negant: & antiquorum Philosophorum Aristoteles pars vna in mundi centro posuit Deum, pars vero altera in circumferentia, ut ipse refert. 8. Physicor. cap. vlt. cui adfuit ibi Aristoteles (quæ quidem que eius nomine illam entitatem lib. de mundo ad Alexandrum & 1. de celo cap. 9. circa finem. Deum in celo, ac non alibi esse docuit, sicut Eberatius. Pellarum Rect. ac sicut in 1. ac non extra celum intelligentias esse sicut dicitur, eidem sententia adhæret 1. de celo cap. 3. text. 22. & lib. xi. cap. 12. text. 86. 2. degenerat. cap. 10. text. 59. Vnde apparet merito pro hac opinione teneri Aristotelem a Iustino Mart. Paren. ad gentes: ubi a Platone in sphaera ignea collocari Deum ait. Illi etiam sententia subscribere Aegyptij apud Eusebium 3. de præparat. & commentarij d. 12. contra Algacel. dub. 4. puerilem de ubique Dei opinionem vocat. Eidem errori adhæserunt Manichæi apud Augustinum lib. contra Epist. fundamenti cap. 6. Attestat & Augustinus Eugubinus in 1. d. 1. 138. si ascendero in celum tu illic, vir alias plane catholicus, Deum extra celum sola virtute, cognitione, & prouidentia, non autem substantialem essentiam, & entitatem suam præsentialem esse docens. Quem errorem non sine Catholicorum irrisione amplexus est Nouator Voisius pag. 237.

ORTEGA
In a. pari
D. Via

237. 240. & 241. apud Becan. cap. 6. num. 1. & 2. quin imò ita in cælo esse docet toto pag. illa 241. Vt tamen secundum totam suam substantiam in quavis eius parte esse neget, sed nomen nomenclaturæ solum. Nec mirum cum corporeum etiam esse Deum effutiat, vt videbimus d. 5.

2. Catholica autem veritas de totius substantia Dei vbiuitate in singulis, & omnibus mundi rebus adeo est perspicua, vt in eam Philosophi insignes fere omnes rationis solius ductu inciderint. Thales Miles, apud Aristotelem de Mundo ad Alex. & 1. de anima cap. ult. text. 86. Omnia Deorum plena esse dixit; atque Heraclitus apud eundem 1. de partib. animal. cap. ult. in visuris, ac furnariis, eius habitaculum fastidientibus ita est fatus: *Tagredimini: quia nec huic loco Dij desunt immortales.* Quin Peripatetici omnes à suo ea in re Præceptore Aristotele deficientes, atque Platonici omnes teste Cicerone qu. 1. ex Academic. pro Dei vbiuitate sterere. Orpheus item apud Clementem Alex. 5. Strom. prope fin. & apud Cyrill. Dei vbiuitatem ita explicuit, sicuti Scriptura sapē, ac speciatim Isa. 66. *Cælum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum,* qua sanè metaphora, & scriptura, & sapientissimus Philosophus iuxta acuram Lessij Noltri meditationem Deum non totum solum Vniuersum substantiali sua præsentia, & vbiuitate replere, sed ita circumquaque excedere, ac cingere, vt quantum sedens Thronum, sedemque cui insidet excedit (nimirum dimidio sui corporis, & toto amplius pectore) ita Dei substantialis præsentia plusquam dimidia sui parte cælo (quod omnium locus, & quasi capsa est) quoque versum emineat. Ex quibus constat, quo iure Athanas. ait orat. contra Idola sub medium famam, quod Deus vbiue sit, apud omnes obtinuisse illis verbis, *Notum est omnibus Deum vbiue esse.*

3. Scriptura præterea, quæ pro attributo immensitatis dedimus, eaque quo cert. 2. pro Dei extra, supra, & infra, & circum res omnes præsentia substantiali dabimus: plura extant vbiuitatis Dei apertissima testimonia Psalm. 138. *Si ascendero in cælum, tu illic es; si descendero in infernum, ades: si sumpero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris. Etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Ioh. 2. *Deus in cælo sursum, & in terra deorsum.* Ierem. 23. *Cælum, & Terram ego impleo.* Ioan. 14. Samaritanæ roganti orationis locum ait Christus. *Deum spiritum esse, & in spiritu, & veritate adorari debere.* Scilicet non aliquo determinato loco, quia vbiue Deus est, quibus adde locum Isa. 66. atque Actor. 17. *Non longe est ab vnoquoque nostrum: in ipso enim viuimus, mouemur, & sumus, & Sapient. 1. Spiritus Domini repleuit orbem terrarum.* Et quæ dedimus question. 4. cert. 1. n. 2. pro Dei immensitate, dabimusque cert. 3. Sed dices recitatis locis proximè, solum de præsentia Dei in omnibus per intuitionem, & scientiam omnium agi: vt patet ex immediato contextu antecedenti Psalmi Ieremiæ, & Sapientie. Atque in loco Actorum, potius de præsentia Dei per potentiam, operationem, & gubernationem, seu prouidentiam agitur. Caretur, licet hæc in hoc loco etiam contineantur illud *sumus* Dei vbiuitatem, seu potius rerum omnium in præsentia substantiali Dei quasi localem continentiam significat; In aliis vero Dei vbiuitatem contineri, & verba ipsa, & Patrum consensus certo probant. Imò inde alia Dei in rebus præsentia per earum intuitionem, accommodatissimè ab Spiritu S. ad caput nostrum, atque euidentissimè probatur. Cum enim nemo sit tam hebes, qui coniuncta sibi, atque indistantia localiter non videat vbiuitatis suæ titulo, (vt ei summa perspicua abesse,) non posset non Deum omnia inueniri.

4. Patrum pro hæc veritate testimonia, præter plura data qu. 4. cert. 1. num. 3. & 4. & huius questionis præfatione, dandaque hic cert. 3. innumera possent recitari. Libabit nonnulla Dionys. de diuin. nom. cap. 5. *quæ sunt omnia & ante habet, & subsistere facit, omnia, & vbiue præsens.* Athanas. recitat ex lib. ad Liberium adiungit. *Neque vspiam est regio vbi non existat.* Basil. orat. in princ. Euangelij Ioannis. *Totum quodcumque noueru, & quocumque spiritu tuo penetraueris Deo plenum est.* Eadem sunt apud Nyssen. orat. in faciamus hominem. Chrysost. homil. 17. in Genes. *Non ambulat Deus, absque quomodo enim ambularet, qui vbiue præsens est, & omnia*

implet. Cyrill. 1. in Ioan. cap. 9. & 1. Thel. cap. 7. *Deum replere, & penetrare omnia docet.* Hilari. 1. de Trinit. *Nullus sine Deo, neque nullus non in Deo locus est.* Ac lib. 2. *Deus vbiue est.* Cyprian. de Idolol. vanit. post alia ad rem hanc. *Ergo, inquit, Deus vnus est, & vbiue totus diffusus.* Augustin. 5. de Trinit. cap. 1. *Intelligamus vbiue Deum sine fine præsentem.* Idem docet 7. de Ciuit. cap. 30. conlonat Origen. hom. 12. in Genes. & lib. 1. in Ioann. Anastas. Synaita 2. de Rect. Fid. Dogmatib. *Essentia cum sit quæ sunt omnia, diuina sua adimplet essentia, estque in omnibus quæ sunt.*

CERTAMEN II.

Non solum in rebus, & spatiis omnibus, quæ sunt, sed ultra infinitæ suæ immensitate porrigitur, atque adest substantialiter Deus.

1. Antequam in rebus omnibus, & spatiis, quæ sunt, Deum esse à ratione monitum, ultra ea omnia sua illam immensitate expandi, atque substantiali præsentia adeste ostendendum dogmaticè etiam est. Tum, quia & hoc etiam rationes pro vbiuitate substantiali Dei afferendæ probantur. Tum etiam, quia cum cum totus mundi rebus omnibus præsentia adeste ostenderimus, cum tamen toto hoc spatio nullatenus localiter contineri statui oportebit, ne quis contra hoc etiam Patrum, & scripturæ dogma possit offendere, traditum autem id est ab Arist. 1. de cælo cap. 9. ab Stoicis apud Tertul. c. 40. aduersus gent. asserentibus Deum extra cælum esse, vbi spatium solum imaginarij modo est. Ex Scholasticis à Maiore in 1. d. 37. qu. 1. Caietano ad id. *Ego lux veni in mundum.* Ioan. 12. Idem refert de Platonis Marfilij Phyl. 2. de immortalit. animæ cap. 6. ac de aliis Philosophis Euseb. 4. de peren. Philosoph. cap. 1. & 2. ex Theologis citantur etiam (non adeo aperta, ac certa Eide) S. Thom. Durand. Gabr. Hugo Victorin. Ricard. Antiochod. Bonauent. & Scotus apud Soar. qui eis consensit d. 30. met. sect. 7. numer. 30. & 2. de attribut. cap. 2. n. 8. sine Lessij supra lib. 2. cap. 2. Becan. cap. 6. q. 2. & quod mihi caput est. Id ipsum traditur etiam locis citatis q. 4. cert. 1. n. 2. Iob. 11. 2. Paralip. 6. ad Ephes. 4. & Ecclesiæ ad B. Virginem alloquitur. Item testimoniis Patrum recitatis ibi n. 3. ex Amobio 1. aduersus gent. Dionys. 1. & 9. de diuin. nom. vbi Deus excedens etiam localiter res omnes, eisque super effusus dicitur. Daris etiam n. 4. ex Greg. hom. 8. in Ezechiel. Athanas. recripto ad Liberium. Basil. homil. in princ. Ioann. Theodoret. 2. de prouident. Damascen. 1. de fide cap. 16. Tertul. contra prax. cap. 5. Minutio felice in suo Octauio, Eucherio de Spiritu alib. formis, docentibus Deum incircumscriptum, incomprehensum, vel incomprehensibilem loco, atque sibi esse locum. Denique testimoniis etiam datis hic cert. 1.

2. Etenim, si sine situ, locoque est, atque eis non circumscriptur, aut comprehenditur, imò neque circumscripti, comprehendendi, commensurariue loco vilo potest, ideo sanè est: quia loca, & spacia omnia non solum, quæ re ipsa sunt, sed possibilia, sua substantiali præsentia excedit, vt memorata primæ classis scripturæ, & Patrum testimonia aiebant. Quibus adde Philon. de confus. ling. longe amed. *Deus autem omnia implet, non contentus, sed continens.* Quibus similia hæc habet. Nam Deo, nec totus quidem mundus dignum esset domicilium, qui sibi ipse locus est, & ipse se ipso plenus, sibiue sufficiens: cum Deus alienam indigentiam, solitudinem, inaneatemque impleat. consonant Hilari. in id Psalm. 224. *Montes in circuitu eius.* August. 1. Confess. c. 3. ac de essent. diuinit. sub init. Bernard. ferm. in dedicat. Eccles. Anselm. 19. Prolog. Theophil. Antiochen. 2. ad Antholoe. sub init. t. 5. Bibiort. vbi Deum non capi loco ait, *nè deus locus.* Deo maior, qui est omnium locus Promiss. q. 4. cert. 1. n. 3. sine testimonia Athenagoræ orat. seu legat. pro Christianis sic de Deo loquentis. *Mundum ita excedit, vt implet*

plent undeque quidquid supra ipsum mundum est, nec locum ullum se vacuum relinquat. Magn. Gregor. 2. Moral. c. 12. Ipse manet intra omnia, & extra omnia: ipse supra omnia, & infra omnia. Superior per potentiam; inferior per sustentationem; exterior per magnitudinem; interior per subtilitatem: sursum regens, deorsum conseruens: extra circumdans, interius penetrans: nec alia parte superior, alia inferior: aut alia parte exterior, alia interior: sed unus, & idem totus ubique præsidendo sustinens, & sustinendo præsidens: circumdando penetrans, & penetrando circumdans. Idiori denique 1. de sum. bono cap. 2. Immensitas, inquit, diuina magnitudinis ita est: ut intelligamus eum intra omnia, sed non in aliam; extra omnia, sed non exclusum: & ideo interuenit, ut omnia continentur, ideo exteriorem, ut in circuitu cristæ magnitudinis sue maiestate omnia includat.

Id ipsum emphasi maiori, & illustrius adhuc ostendit illa Dionysij sententia, 10. de diuin. nom. scilicet Deum esse sedem, & fundum, in quo omnia firmantur, & reclinantur, atque illa Hilarij memorata cert. 1. numero 4. Nullus non in Deo locus est. Cum enim locus omnis, in quo aliud vel est, vel recumbit amplior proculdubio, atque mensura excedens locatum esse necessario debeat, Deus, in quo spacia, locaque omnia sunt, eis omnibus amplior, expansiorque substantiali sue immensitatis præsentia esse proculdubio debet: ac proinde ultra res, spacia, locaque omnia quæ sunt porrigitur, atque extenditur. Patet: quia in ultra extenderetur eis commensuraretur ad æqualitatem localis præsentia, & ubiquitatis substantia sue: quare neque amplior, extensiorque illis esset, nec locus in quo, tanquam in continente ea omnia essent.

Admissis autem extra omnia, quæ de facto sunt, Deum esse per suam immensitatem, seu entitatis sue substantiali præsentiam, consequens necessarium est per omnem locum, & spatium totum possibile, & imaginarium dilatare: cum in illo solum extra, & ultra mundum extendi queat, nec sit maior ratio vniuersi partis spatij imaginarij proximè circumdantis, nostro concipiendi modo, totum vniuersum, ac partium quouoquersum remotiorum, & remotiorum spatij eiusdem possibili, & imaginarij, nec maior præsentia Dei in his, quam in illis difficultas: cum immensitas infinita substantialis præsentia sit, seu præsentia sit, atque proinde, si ex parte spatij repugnet omnibus totis, atque infinitis infinitis spatiis æquatur. Confirmatur: quia, sicut modo mundus, qui de facto est, locum in Dei præsentia habuit iuxta recitatos Patres, quin Dei præsentia substantialis augeretur, sed solum aduentu præsentia huius vniuersi in spatio illo imaginario & possibili, quod de facto mundus occupat: ita verius quamuis partem spatij imaginarij, & possibile in quauisque parte æqualis spatij porit Deus mundum hunc producere, potestque modo alium & alium atque in se, suaque immensitatis substantiali præsentia iuxta phrasim Patrum locare, quin eius præsentia substantialis augeretur: ergo & tunc eas omnes spatij imaginarij partes, quæ immensitatis præsentia ab æterno replebat, & nunc etiam replet, æternamque replebit.

Hanc vero sententiam expressit Augustin. 11. de Ciuit. cap. 5. his aliter sentientes Iulianus. An foris substantiam Dei, quam nec includunt, nec determinant nec discedunt loca, sed de ea (sicut de Deo sentire diuina est) sentitur incorporea præsentia ubique totam, à tantis extra mundum spatiis absente esse dicturi sumus, ut in vno tantum, atque comparatione ipsius infiniti, tam exiguo loco, in quo mundus est occupatus? Non opinor eos in hac vaniloquia progressuros, quod autem sine capitis dicat inanè esse cogitare infinita extra mundum spacia, sicuti, & autem eius initium tempora infinita intelligit, quæ actu sunt, non autem possibilia, & imaginaria, quibus Dei immensitas, & æternitas nobis accommodè concipiuntur: quia aliter à nobis percipi nequeunt: esse verò Deum extra hunc mundum, sicuti & autem omne tempus toto capite contendit, & 1. Confess. cap. 2. & 3. ac lib. 7. cap. 5. ubi diuinam substantiam infinito mari comparat per infinita spacia diffusa, & mundum spongiæ in eo conclusæ.

6. At dices: spatium imaginarium ultra reale mundi Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.

spatium nihil omnino est de facto, & verè: cum reuera non sit (licet posset absolute esse) sed potius sit eius negatio: At nihilo nihil potest reuera esse præsens: ergo Deus non est præsens immensitatis sue substantiali præsentia spatio imaginario, & purè possibili. Minor constat: quia esse alicui aliquid præsens, & coniunctum localiter, & penetratiuè præsertim, ut Deus præsens rebus, & spaciis est, dicit vtriusque coexistentiam in loco, ac proinde, & vtriusque existentiam: quare certum apud omnes est præsentiam substantialem Dei, eiusque essentia in rebus omnibus, siue eius ubiquitatem liberam Deo, & contingentem esse, quatenus rerum, & locorum, ac spatorum mundi existentia contingens est, liberòque Dei decreto, concursu, & actione appositæ. Confirmatur ex Patribus. Tertul. contra Praxeam, Minutio Felice, & Damasceno recitatis quæst. 4. certam. 1. num. 4. dicentibus, Ante mundum, locum, & mundum solum sibi fuisse Deum, quibus consonat Augustin. Psalm. 122. Qui habitas in celis, in hæc scribens. Dicit aliquis, Antequam faceret Deus sanctos ubi habitabat? & respondet. In se habitabat. Deus apud se habitabat. & apud se est Deus. Et Bernard. 5. de considerat. ad Eugen. Non est quod quæras ultra ubi erat (ante mundum) præter ipsum nihil erat: ergo in seipso erat.

6. His Patrum testimoniis vtuntur inordinati Recentiores apud Lessium supra cap. 2. num. 15. qui hanc conclusionem de præsentia Dei in spatio possibili, & imaginario, quod extra mundum circumquaque concipitur, satis insequenter negant: cum iidem, ne Deum in spatio ultra celum, quod purè possibile, & imaginarium de facto est, ambulare posse cogantur fatent, ipsum cuius etiam spatij illius puncto præsentem admittant. Respondetur ergo hanc Dei præsentiam substantialem ratione sue immensitatis spatio, & loco omni possibili, seu imaginario, quod de facto non est, compræsentiam (ut sic loquar) actuaalem Dei non esse, sed solum ex parte sua actuaalem præsentiam, quæque alterius solum spatij possibili existentiam, & præsentiam spectet, ut compræsentia actu sit: ita ut ex parte intrinsecæ præsentia Dei quæ ad compræsentiam cum spatio illo requiritur, actu & formaliter sit; solaque sit potentia ad actuaalem præsentiam in spatio creato Deo extrinsecæ. Nam sicut adæquata compræsentia duorum, non vnius, sed duorum est, ita & adæquate sumpta potentia ad illam compræsentiam actuaalem duorum necessario, non alterius solum esse debet. Hoc tantum probat obiectio, atque adducta ex Patribus confirmatio. Idque totum in æternitate diuina, quæ non solum per totam mundi durationem realem, quæ de facto fuit, est, atque erit, replet, sed omnem item possibilem purè, à parte ante seu imaginariam: idque plane ex Fide; cum tamen contra illam fieri æmiliis obiectio possit.

7. Ut autem ei clarior pro vtriusque Catholica veritate satisfiat, & quidquid in illis Fides doceat percipiatur, aduertendum est: spatium, durationem omnem realem creatam, sicut, & quodvis creatum prædicatum entis, &c. esse talia secundario (non solum quia à Deo effectiue procedunt, ac proinde eius potentia passiuè fruuntur, quod omni prædicato creato commune est, sed quia imitatur, & exemplariter, etiam obiectiue, vnumquodque ab aliquo prædicato diuino, quod formaliter imitatur, cuiusque formalis, licet non actiua, participatio est omnino pender, e.g. duratio creata, & spatium locale creatum ab immensitate, & æternitate Dei. Vnde oportet, ut nihil formaliter in spatio, duratione creata sit, quod (seclusis imperfectionibus limitationis &c. eorum) non sit in æternitate, & immensitate Dei, ut in illarum Archetypis, & exemplaribus. Vnde rursus sit, ut Dei immensitas, & æternitas spatium, & durationem infinitas, ac veras, non tamen corporeas, & successiuas, sed simultaneas indiuisibiles, ac spirituales, totasque simul faciant: sicuti corporea loca, & spacia faciunt corporea, & diuisibilia: finita tamen, si finita corporea sint, vel infinita, si infinite mollis corpora esse possint. Inde sit Tertio: nullum creatum spatium, creatamve durationem extra spatium, aut durationem quod Dei æternitas, & immensitas formaliter faciunt, esse vquam posse, tanquam in mensura, & spatio excedente, & superiore, quæ vndequeque contineantur, atque fundentur.

ORTEGA
In A. pari
D. VIa

fundentur, vt Patres supra citati aiebant, cuique possibilia omnia spatia, & durationes, licet diuini curtius, possunt coextendi, atque absolute existentia de facto coextenduntur.

8. Ex his liquet duo esse vera spatia, siue loci, siue durationis: & diuina & primaria, quæ aliorum omnium fundamenta, & basis sunt; & creata, siue spiritualia, siue corporea, quæ eis continentur, atque fundantur. Est præterea Tertium, quod imaginarium vocatur; quod quidem, si mente ita concipiatur vt omnem possibilem durationem, vel spatium locale creatum excedat, vel de facto ultra id quod absolute quauis temporis differentia erit, fuisse esse cogitur merè fictitium, & chimericum est; tamen eo spatium, siue locale, siue durationis, immetensitas, & æternitatis Dei, nostro captui accommodatius concipimus; Atque per hoc quidem, vt ita conceptum spatium imaginarium substantiali, aut æternitatis substantiali duratione adest: imò neque adest ob illius impossibilitatem potest, vt obiectio probat; At verò extenditur, aditque in eo spatio, & duratione, quam sub eo fictio, & chimerico spatio, & duratione imaginaria concipere, atque explicare volumus: nempe in suæ immetensitatis & æternitatis spatio, quod illo quidem non minus, sed amplius adhuc est. Quemadmodum totus mundus, cuiusque totum spatium in nullo alio creato spatio præterquam in seipso esse dici potest. Id Patres nobis oppositi voluerunt dum Deum æternitate mundum antecedente in se solum ipso esse dicebant. Idque, & nos volumus cum communi Doctorum, dum Deum per spatium omne ultra cælum vndequeque possibile: imò & imaginarium, & ultra suam immetensitatem porrigi, atque extendi docuimus. Nec aliud sanè contendunt Scolastici, quos magno numero pro opposita sententia recitat Vafq. d. 39. cap. 2. Neque ipse Vafq. qui eam mordicus ibi tenet.

CERTAMEN III.

Dei Ubiquitas à ratione ostenditur, & propugnatur.

1. Neque verò inefficacius Dei in rebus omnibus, totaque hoc vniuerso: imò & extra illud ubiquitas per substantialem essentiam suam in eis omnibus præsentiam à ratione probatur. Primò ex Attributo immetensitatis, eisdemque rationibus datis quæst. 4. certam. 2. num. 3. & 4. Si enim immetensius præsentialem Deus est, nequit non rebus omnibus substantialiter præsentari, eo ipso, quod res sunt. Alioqui, si aliquibus solum rebus, aut spatiis mundi præsentaretur, ac non aliis, imò si ad æqualitatem localem toti vniuersi huius spatii, ac non ultra mensurabilis, æque, atque res illa, seu totus mundus est, omnino esset non immetensius. Secundo ex infinitate cuiusvis diuini prædicati in suo genere, quæ metaphysice ex prædicato eius à se necessario inferunt. Tertio probatur ex prædicato immutabilitatis diuinæ. Si enim alicubi in rebus suis immetensitatis præsentia non esset, vel posset esse alibi, vel non? Si non posset, dura esset, atque creaturis pluribus, nedum Deo, insignis carceratio intra spatii illius, cui solum præsens dicitur, septa: si alibi etiam esse potest: In primis posset ambulare, eoque se mouere, atque præsentialem, seu localiter extendi. Id autem per præsentiam illam, qua certum illud primum spatium occupabat, nec amplius, fieri non posset: Nam spatium illi tantummodo respondet, atque omnino alligata est: ergo per denuò auenientem, & acquisitam pro spatio vteriori: sicut Angelis contingit, cum localiter extenduntur: ergo mutaretur Deus. Id quod patet in hoc mundo huius spatii, cui, ni præsens intime æternitate Deus præcessisset ex parte sua, sicut modo est, intime mutaretur, vt ei præsens intime fieret: item in alio mundi possibili spatio, maxime, si discretus spatio ab hoc mundo, crearetur: ni enim spatio inter verumque imaginatio præsens intime Deus dicitur, eius præsentia intima subitan-

tialis, seu immetensitas esset discreta & diuisa, quod implicat: ac denique si Christus supra Emphyrei spatium verum est, vt plures aiunt, ac certo esse potest, ibi Deus præsens intime est, nec solum ratione humanitatis vnitate: ergo ni antea ibi erat intime, intime mutaretur. Probari vltimò ab absurdis id ipsum posset, memoratis ibidem n. 4. quo lectorem remittimus.

2. Probatio alia ubiquitatis Dei ex operatione eius vbique adeo prolixè à Doctoribus contentiosè examinatur, vt integram sequentem quæstionem reposcat, quare eam nunc abstinemus. Obiectio ex Psalm. 113. *Cælum cæli Domino, terram autem dedit filius hominum.* & Psalm. 122. *Ad te leuavi oculos meos, qui habitas in cælis.* Sed hæc solum probant Deum specialiter dici in cælo esse, non quidem immetensitatis suæ substantialem præsentiam, qua æque in omnibus creatis est: sed quia ei tanquam aula regia deferunt, in qua eius gloria, & apparet, & communicatur Beatis, cuiusque voluntas ad nutum obseruatur. In terra autem hominum gloria, & imperium respicunt: quod autem alibi sæpe *Cælum Dei sedes, & Terra scabellum pedum eius* dicitur, non probat eis locis Deum circumscribi, sed potius immensum illis excellere iuxta ponderationem, quam fecimus certam. 1. num. 2.

3. Sed obiciebat Eugubinus: si Deus omnibus substantialem suam præsentiam adit, sordidis inquinandum, atque acerbis cruciandum, quæ sunt absurda: ac proinde melius Dei dignitati, & decentiæ consuleretur, si in cælo solum sicut sol residens suæ virtutis radiis inferiora perueniat, quin eis inquinetur. Negatur tamen facile assumptum. Cum enim Deus spiritus sit, sordidis corporis inquinari nequit, vt bene Hugo Victorinus 1. de Sacrament. part. 3. cap. 17. & Magister in 1. d. 37. cap. soler. Patetque exemplo animi rationalis, qui leproso corpore, quod informat, non inquinatur, neque dolorifero dolet. Idque Solis etiam exemplo illustrauit August. cap. 18. de Agone Christiano, & 29. de nat. boni. Et sanè si in cælo solum Deus est, rogandi hi sunt, an alibi etiam esse possit, necne, si hoc dicatur postremum, Deus, qui in Christo, cuiusque humanitate in terris erat secundum substantiam Dei: neque in humanitate, neque in terris erat, ac verfabatur, quod Arrianismus est. Si potest alibi esse ubi de facto substantia eius, per substantiam suam præsens non est per se, scilicet in inferioribus cæli locis pro voluntate sua poterit loca acquirere illa, atque ex vno in alium moueri, quod est absurdissimum contra immutabilitatem Dei. Quod obiecti poterat de ubiquitate possibili creaturæ, ac proinde eam propriam Dei non esse dissecimus quæ. 4. cert. 2. num. 6. in simili obiectione contra immetensitatem.

4. Ad huius quæstionis calcem specialis ille Vortij error de præsentia Dei secundum substantiam commensuratiue parti Dei, parti cæli, non autem totius Dei in toto cælo, & quauis eius parte, sicuti & de animo rationali in corpore aberrat, præter errorem contra physicam Dei simplicitatem, in præsens dogma immetensitatis diuinæ sædè peccat hic confutandus. Etenim in humanitate Christi non erit tota substantia Dei, sed pars solum. Commensuratiue enim humanitas, quæ respectu cæli punctum minutulum est, nequit æquari substantia Dei tota, quæ toti aquatur cælo: ergo contra Apostolum ad Coloss. 2. non habitat in Christi humanitate *omnis plenitudo diuinitatis corporaliter*. Secundo in triduo mortis Christi, & anima à corpore, & caro à sanguine, & sanguinis guttæ multæ loco erant disiectæ, ac dispersæ: & tamen Deo hypostaticè vnitæ omnes. Si ergo in quauis eorum totus Deus non erat, sed pars solum substantia diuinæ, huius etiam partes loco disiectæ, ac dispersæ fuerunt. O Bone Deus in tua non solum Ecclesia, & velle, sed substantia etiam ab hæretico laceratur, & dispersus!

QVÆSTIO